

„Soča“ izhaja vsak četvrtak in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.50  
Pol leta . . . . . „ 2.30  
Četvrt leta . . . . . „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno trisporno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat  
7 „ „ „ 2 „  
6 „ „ „ 2 „

Za večje črke po prostoru.

# SOČA

Glasiloslovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh kraljev“ — v Trstu v tobakarnici v ulici „Kopar“ — serma 60“.

Naročnina in doplačilo se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

## Avstrijske finance.

Je nij, prav gotovo je nij države razun turške v Evropi, katera bi bila v tako slabem finančnem stanju, kakor je naša stara, nekdanja srečna, zdaj jako nesrečna Avstrija.

Ekonomične razmere v naši državi so take, da slabše se ne dajo niti misliti; se tista mala obrtnija, katero smo v Avstriji z velikimi državnimi žrtvami ustvarili, životari in ne more postati zadosti krepka, da bi mogla na domačih tleh uspešno konkurirati; na uspešno konkurenco v inostranskem, da, se misliti nij.

Da so nam še tisto malo naravnega blagostanja vzeli, katerega smo imeli pred nekaterimi (10) leti, importirali so Nemci iz Pruskega znani švindel ustanovnikov, ki je požgal, kakor najhujša slana, zadnje „groše“ onih mnogih štedljivcev, ki so leta in leta hranili, zdaj pa berači ostali. Največa krivica v Avstriji pa se uže čez 20 let godi našemu posestniku, našemu kmetu, ki je tako preobložen z davki, da je kmalo ne bode več mogel zmagovati. Kaj je krivo tega sploh žalostnega stanja? Pri nas je od nekdanj vladal birokratizem, ki je držal načela, da je treba le stiskati davkovsko tiskalnico, kajti glavna reč je to, da so državne kase polne. Pri nas se torej država nij prav nič ozirala na blagostanje državljanov, ona se nij brigala za ljudstvo, da bi ono dobro izhajalo. Naši prav nasprotno finančno politiko vidimo na Francoskem; tam od nekdanj velja državljanom načelo: če kmet, rokodelc, trgovec itd. dobro izhaja, če je njemu vsakdanje delo dobro poplačano, potem je država srečna in bogata. Politika francoskih finančnih državljanov meri torej na to, da se ljudstvu kolikor mogoče prizanaša z neposrednimi davskimi in da se delo kolikor mogoče stavi pod varstvo države ter tako pripomore k občenemu blagostanju. Francoska izdaja mnogo denarja za javne naprave in podpira posebno malo obrtnijo z vsemi le mogočimi sredstvi; ona ustvarja bogato ljudstvo in tako pomnožuje kapital ali bogastvo, ker na Francoskem vsakdo vé, da bogatega državljanja ne teži davek od dohodnin, h katerim mu je deloma država sama pomagala. Da je ta francoska finančna politika edina prava, pokazalo se je po zadnji vojski. Francoska je plačala 5 milijard

frankov odškodnine Nemški in je vkljub tej neizmerni zgubi danes še zmerom bolj bogata od Nemčije, ki je še vendar dosti na boljšem s svojim gospodarstvom, nego pa Avstrija. Kaj bi bilo iz Avstrije, ko bi bila morala plačati tako visoko odškodnino? No, če Francoska danes sopen začne vojno, bode še zmerom imela več kredita in več denarja, nego Nemška, vkljub temu, da je na Nemškem omika na viši stopinji, nego na Francoskem, in da tudi Nemška nij malo obdarjena z naravnimi pridelki. Navaden človek si bo to resnico razodeval, kakor da bi bila francoska dežela, dežela čudežev, a ves čudež obstoji v starodavni dobri francoski finančni politiki, katero je vpeljal slavn Colbert in so jo za njim gojili skoro vsi finančni ministri francoski; ta politika obstoji v spodbujanji k pridnosti in v podpori obrtnije male in velike, ta politika naslanja se na ljudstvo, na najboljšo in naravnejšo finančno vednost, na zdravo gospodarstvo; a nikoli ne na fiskalne principe, kakor kje drugod. Francozje so po skušnjah prišli do tega lepega cilja. Bog ne daj, da bi morala tudi kaka druga država se le po takih skušnjah priti do pravega. Zatorej je danes dolžnost vsacega pravega avstrijskega patrijotičnega državljanika, da se vpraša: Kam jadrmo z milijardami dolga, se zmerom novimi davskimi in z ogersko finančno politiko? Naj nam bode pri tej priliki dovoljeno svojim čitateljem resnost finančne mizerije v Avstriji pokazati v taki nagoti, kakor jo podajajo edino le prav jasno govoreče številke.

Od leta 1815 do 1850, to je v 35 letih napravila je naša država vkljub velikim vojskam in revolucijam dolga za samo 831 milijonov gold., kateri denar pa je država dobila na posodo od svojih lastnih državljanov: od leta 1850 do leta 1867 (začetek nesrečne pogodbe z Ogersko) se je pa dolg začel množiti tako le:

|                                 |                   |
|---------------------------------|-------------------|
| Leta 1851 loterijsko posojilo   | 60 milijonov gld. |
| „ 1852 drž. posojilo            | 77 „              |
| „ 1852 „ v srebru               | 30 „              |
| „ 1854 narodno posilno posojilo | 568 „             |
| „ 1854 loterijsko posojilo      | 45 „              |
| „ 1854 sreberno posojilo        | 30 „              |
| „ 1856 „                        | 152 „             |
| „ 1858 „                        | 140 „             |

|                                                            |                    |
|------------------------------------------------------------|--------------------|
| Leta 1859 posojila na Angležkem                            | 40 milijonov gold. |
| „ 1860 loterijsko posojilo                                 | 200 „              |
| „ 1863 bankino posojilo                                    | 80 „               |
| „ 1864 posojilo                                            | 25 „               |
| „ 1864 posojilo na premije                                 | 40 „               |
| „ 1864 posojilo v srebru                                   | 62 „               |
| „ 1865 posojilo v srebru                                   | 146 „              |
| „ 1866 pos. za vojno odškod.                               | 50 „               |
| „ 1866 posojilo po izdajanju nepokritih državnih bankovcev | 412 „              |

Skupaj 2127 milijonov gold.

|                                           |        |
|-------------------------------------------|--------|
| Če se prišteje še stari dolg do leta 1850 | 831 „  |
| potem še dolg za zemljišno odvezo         | 521 „  |
| Gališko posojilo                          | 21/2 „ |

Skupaj torej 3581 1/2 milj. gld.

Toliko je Avstrija imela dolga o začetku dualizma.

Če to finančno stanje nekoliko prerešetamo, moramo reči, da je Avstrija pred dualistično dobo še precej dosti, ali prav za prav dosti preveč dolga naredila; a nekoliko vendar ta dolg opravičujejo burni časi in mnoge vojne, katere je Avstrija imela v tej dobi, tako na priliko je posedanje podonavskih kneževin leta 1854 v krimski vojski požrlo 600 do 700 milijonov, vojska v Italiji leta 1859 kakih 500 do 600 milijonov, vojska v Šlezviku leta 1864 kakih 100 in več milijonov, vojska leta 1866 kakih 600 milijonov. A kaka podoba se nam predstavlja, če primerimo to gotovo slabo gospodarstvo z gospodarstvom zadnjih 10 mirovnih let, od kar namreč Ogri nam in sebi gospodarijo.

Po zadnjem izkazu in konečnem računu avstrijske komisije za pregledovanje državnega dolga je imela Avstrija konsolidiranega drž. dolga 2834 milj. gold. dolga za zemljišno odvezo 201 „ nepokritega dolga (drž. bankovcev) 412 „

Skupaj 3447 milj. gold.

Ogerski drž. dolg znaša še posebej 711 „

Torej skupaj 4158 milj. gold.

Če primerjamo to svoto z dolgom do l. 1867, razvidimo, da je Avstrija v zadnjih 10 letih napravila dolga za blizu 700 milijonov ali 70 milijonov na leto, in to v času, ko je živela mir in se je v obče

## LISTEK.

Vaclav Josip Mencl (Menzel).

Životopis, sp. Fr. Zakrajski.

(Nadalje in konec.)

Pesnik ima prav, ker pravi koj v predgovoru te zaloigre (Erih XV.), da že samo prosta povest o tem nesrečnem kralji bi zamogla vzbuditi v čitatelji spčutje, koliko več pa, bi bil še mogel pristaviti po nauku grškega filozofa, s pomočjo tragedije, ktera edina je v stauu oživiti v nas sotrp in strah. Kolikor mi je znano, polotil se je bil te snovi tudi nemški pesnik Prutzkov l. 1846; od Menzelove je pa ta tragedija popolnem neodvisna. Menda je M. se nalašč ni prebral, kakor je to delal tudi V. Alfieri, italijanski Sofokles, kedar je nakanil izdelati kak že pred njim izdelan predmet. „Ogni qual volta—tako piše ta visoki tragik sam o sebi — ogni qual volta mi sono accinto a trattar poi soggetti già trattati da altri moderni, non li lessi mai se non dopo avere steso everseggiato il mio; e se gli avea visti in palco, cercai di non me ne ricordar punto; e se mal mio grado me ne ricordava, cercai di fare dove fosse possibile in tutto il contrario di quelli . . . .“ Tako dela, se ve, kdor ima veliko duševno bogastvo v sebi. Kar se tiče M. tragedije gledé izbora, mora se torej pritrditi, da je pravo pogodil, ravno toliko sme se tudi reči o nje-

govi izdelavi. Zapletek in razpletek ugajata, tudi značaji so krepko narisani. Nekaj pa preveč, tako hoče se pozdevali, držal se je dotične zgodovine, kar tudi sam v predgovoru z neko posebno zadovoljnostjo poudarja, češ nemara, da to daje umotvoru kako izvanredno prednost ali veljavo. Toda po spričevalu kompetentnih presojevalcev in dramaturgov ni to neobhodna potreba, samo da se znani historični značaji ne pačijo; in to se ve, ker bi potem fantazija pretesno turnejšče imela. V tragediji se ne uči zgodovina, njen namen je in mora biti različen od zgodovinskega; kajti ne podučevati v direktnem zmislu, strah in sočutje ima vzbujati v nas. Zato smemo dovoliti in privoščiti tragiku večjo svobodo, da je le njegov razsutek verjeten. Tudi ne povzdiguje našega sočutja to, da je junak cesar, kralj ali kdo imenitnega standu. Naslovi so zvananje pritlikline, ki podeljujejo igri samo kaj več veličestva. „Nesreča onih ljudi — pravi Lessing — katerih okoljine so z našimi najbolj sorodne, more se ve da najgloblje segati v naša srca in če sočustvujemo s kralji, sočustvujemo z njimi kakor z ljudmi ne kakor s kralji, bodisi tudi, da so celo ljudstva v njih nezgode zapletena; kajti naše sočutje tirja en sam predmet, in država je preabstrakten pojem za naše občute.“ — Blizo tako rezonuje tudi Schiller v predgovoru k svojej igri: Fiesco. Kar bi se torej moglo nekako in na rahlem očitati M. zaloigri, bi bilo to, da je v njej nekaj preveč gledanja na lišp in velikolepje, kakor tudi to, da je tu pa tam kaj popisovanja nekaterih faktov, ki bi se bili lahko pred gledalčevimi očmi razvijali. Ne gledé

pa na to, mora se reči, da je plan prav dober in naraven, delo v psihološkim zmislu dosledno izpeljavanc in stil tak, da je v noveji nemški literaturi, kolikor mi znano, maloktera knjiga izmed izvrstnih v boljem jeziku spisana, kakor to delo, katero je sam M. imel kot bistro oko svojega dolgoletnega pisateljevanja\*). Jezik mu je mehak, tekoč in povsod priličen dotičnemu položaju in dotičnej osebi, kar priča o njegovej pesniški zgovornosti. Saj kakor govornik na odru, ima se tudi dramatični pret ravnaty po stanju, času in po osebi, kakor tudi po stvari, ktero predodčuje. Po tem merilu spoznamo koj pravega izurjenca, kajti zgovoren ne more biti imenovan, kdor ne zna pogospodariti se duha različnih predmetov in jih v tem zmislu rešiti ne more. (Ciceron, menda največji stilist, piše in Brut.: „Is enim est eloquens, qui et humilia subtiliter, et magna graviter, et mediocria temperate potest dicere.“) So pa nekteri, posebno v novejih časih, kateri jemljejo gramatične forme ko bistveno stvar, in to, cesar jim je narveč treba, namreč stil ali zlog, strašanski zanemarjajo. Že Kopitar v svojej slovnici od l. 1808, katero je bil nekako v tekmovanji z Vodnikom spisal, pravi nam, rešetovaje M. Pohlina, prav zdrave misli o tem, katera do-

\*) Kako tenak čut in okus imajo omikane ženske tudi v literarnih zadevah, je dokazano. Rajna Menzelova soproga, kakor nam je on pri neki priliki v 8. lat. razredu pravil, mu je to snov iz zgodovine kot za tragedijo zelo pripravilo priporočila. Da bi tudi naše z duševno in telesno krasoto bogato obdarovane domorodkinje čitale marljivo in se deležile pridno literarnega razvoja!

govorilo, da se Avstrija preustroja na gospodarskem polju; v času, ko so bili njeni dohodki po davščinah znanih ustanovitev (bank in drugih švindlarskih zavodov) neizmerno veliki.

Toliko dolga na leto nij Avstrija napravila v poprečnih 50 letih, v katerih je prestala več revolucij, a velike, 1 manjšo vojsko in drage okupacije. Omeniti moramo še, da večino tega dolga v 50 letih napravili so Madjari, namreč 450 milijonov, in to vse na večjo slavo dualizma. Ta velika dolga težnja na davkoplačevalcih kakor mora, kajti morajo oni plačati blizu 200 milijonov gold., da pokrijejo obresti dolga, kar pride na vsakega avstrijskega državljanca po 5 gold. na leto.

V takem finančnem položaju je Avstrija v očigled bližajočim se prevratom na jugu in v očigled popolnega poloma na obrtniškem in trgovskem polju. Naj začne se kaka vojska, kje bo potem denar, kje potreben kredit. Gospod Depretis lahko dela načrte za nove davke, ali pred vsem bi moral misliti, kako bo pomagal davkoplačevalcem, katerih večina je v največjih stiskah za vsakdanji kruh; on naj se uči od Colberta, kateri je skrbel in je rekel, da bo še le po tem zadovoljen, kadar bo vsak Francoz vsak dan v loncu kuhal svojo kokoš. Mi avstrijski državljani ne zahtevamo toliko; ampak toliko po pravici tirja naš kmet, naš delavec, da ima vsaj za se in družino vsakdanjo polento. Kam jadramo? Nij je nade, da se kmalo obrne na boljše, nij jih Colbertov v Avstriji. Jadramo torej uže 20 let iz slabega na slabše do velike krize. Da bi jo le Avstrija srečno prestatila mogla.

Dostavek uredništva. Prihodnjič prinesemo jedno novo davkovsko postavo, katera se ravnokar obravnava v finančnem odseku našega državnega zbora.

## Dopisi.

**V Gorici, 1. februarja.** (J. Beraz, najditelj studencev in velikanski vodokop blizu Solkana v hribu sv. Gore). — V 21. številu „Naroda“ vabi g. dr. Ipavc iz St. Jurja okrajne občinske zastope na Stajerskem, da bi se poslužili vednosti g. Beraza, najditelja studencev iz Monakovega. Ker pa je g. Beraz nam osebno znan in ker prav zdaj omenjeni gospod vodi veliko delo na Goriškem, porabimo to priliko, da nekoliko spregovorimo ob omenjenem gospodu.

G. Beraz ima v resnici mnogo spričeval onajdenih studencih, katera smo tudi mi videli. V Gorici je tudi g. Beraz dal nekoliko dokazov svoje vednosti; določil je namreč globočino te ali one podzemeljske vode in večkrat na skušnjo postavljen je natančno povedal, kje in kako globoko izvira kak domačim ljudem uže znan pa zakrit studenec.

Sploh je treba priznati, da so ga v Gorici nekateri gospodje skušali na vse strani, predno so mu kaj verjeli. G. Beraz-ova usoda pri iskanju studencev je magnetizem, kakor je to sam pravil; njegovi živci so mu nekda glavna pomoč; zraven tega pa ima nek

prav navaden instrument (na bakreni struni železno kroglo in male bute, katere dostavlja in proč jemlje po potrebi). Kadar gre na iskanje vode, vzame on instrument v roko in ga drži nad krajem, kder mu kaže, da mora biti studenec; kakor hitro pride s tem instrumentom nad mesto, kder je voda, začne se ta instrument gibati, kakor pendel navadne ure, kakor hitro stopi le nekoliko nazaj iz tistega mesta, se pa instrument ustavi. Ko je enkrat konstatirano, da je voda, po tem začne na struno pokladati male bute, kateri mu kažejo globočino vode. Nek goriški gospod ima studenec blizu Solkana; ta studenec, „Merzlek“ po imenu, izvira tikoma struge reke „Soče“ in je tako močan, da po natančnih računih v 24 urah izlije v Sočo blizu 1 milijon veder najboljše in najčistejše vode, katera ima po zimi in po leti 70 R.; prav za to ljudstvo ta studenec imenuje „Merzlek“.

Ker pa ta studenec tako nizko izvira, bi bilo drago početje vzdigovati vodo z mašinami in po tem speljati jo v Gorico ali kam drugam. Lastnik je torej prišel na misel, iskati to vodo na kakem višočjem mestu; zvedel je za Beraz-a in pisal precej ponj. Mož je prišel in nij zahteval za zdaj druge odškodnine, nego potne stroške. Svoje preiskavanje začne pri Soči, kder namreč studenec izvira in teče precej v Sočo. Mož po tem vzame uže omenjeni instrument, kateri je plesal, kadar je bil nad vodo, in se ustavil, kakor hitro nij bil več nad podzemeljsko strugo notri do pod cerkev sv. Gore in po tem šel nazaj ter povsod konstatiral globočino. Kakih 80 klafter nad Sočo je po takem iziskovanju našel mesto, kder je še vsa voda skup; na onem mestu se je po njegovem računu skalovje pod hribom sv. Gore vertikalno odlomilo in Merzlek pada tam v globočino kakor več sežnjevisok slap. Izračunil je natančno, kako daleč pod hribom sv. Gore je mesto nad podzemeljskim slapom, kder se nahaja še vsa voda skup in natančno narisal direkcijsko, po kateri je treba kopati, da se pride do onega mesta. Jamo je vzkazal kopati v sv. Goro v kotu 450 in ob enem zagotovil, da ko bode ta jama v tej direkcijski 40 sežnjevisoka, bodo delavci prav gotovo prišli do močne vode v višini kakih 50 ali 600 nad morjem. Lastnik studenca, jako započet človek, lotil se je dela. Beraz bil je uže večkrat med delom, katero traja uže 1 in pol leta in stane mnogo tisočakov, v Gorici in vsakokrat zagotavljal je z svojo častno besedo, da lastnik prav gotovo pride do vode in da noče imeti krajcarja za svoj trud, če ne bo to res, kar on pravi. Zdaj so delavci uže kakih 360 pod zemljo, torej manjka še 40 do zaželenega cilja. — Uže dozdaj so se pokazala mnoga znamenja, da voda mora biti; vendar pa se ne more tega še reči z gotovostjo. Beraz uže zdaj sluje po svetu, a vse drugače bi se še le po tem razupilo njegovo ime, ko bi mu tako velikansko delo, kakor je ono v hribu sv. Gore, posrečilo se. Zatorej pa mi konstatujemo, da je prav od te velikanske poskušnje odvisna vsa prihodnost Berazova; v kratkem se mora pokazati, je li njegova vednost švindel, ali je resnično nova vednost, opirajoča se na novo, še malo poznano naravno moč. Zatorej pa mi g. Ipavcu in vsem drugim gospodom

njihovem in njih tovaršev ognjišči razbeljeno in na njih nakovalu skovano bilo. Pač res, nihil novi! Toda proč s takim neprizvanim in zelo škodljivim Gottscheduinstvom! Gledajmo tudi mi na stvar kot tako, ne na nje rojstni kraj! Ker je M. v provinci deloval, to ni bilo velikonemškemu kritiku po godu. Hinc...

Naj navedem še dva M. spisa, katera sta tudi za nas Slovence posebno zanimiva. 1. Sitten und Hochzeitsgebräuche der Krainer in 2. Der Verwaiste von N. Prvi sestavek je zelo natančen in obširen po načinu, kakor je pisal nekdanji prof. Vanček iz granice, šteje pa tudi jako humoristične epizode; drugi je prevod angleške romantične novele, v kateri je prizorišče postojnska jama. Tudi tukaj je dulce et utile.

L. 1857 zadene Menzelna največji udarec: umrje mu blaga in njemu tod čez vse draga soproga rojena Skube, žena, kakor je bilo rečeno, izvrstnih lastnosti in vredna učenega in tako rahločutnega moža; preselila se je v ono stran, zapustivša jako žalujočemu soprogu 9 še nepreskrbljenih otrok. Grobni napis, katerega je nepozabljivi ženski napravil, razodevaje očitno njegov dušini stan. L. 1858 postane M. vojda Tržaške gimnazije; 6 let potem poprosi pokoja, kateri se mu tudi z zlatim križem s krono vred za njegove zasluže podeli. Pokoja pa ni iskal, da bi se oddahnil, ker le 35 let službovanja je tedaj štel; ampak storil je to se skrbnim pogledom na svoje še nepreskrbljene hčere pa tudi kot filantrop. Znal je dobro, kako pomanjkljiva je bila posebno tedaj dekliška odgoja celó v boljših hišah, in da se je dekletom vtepal le nekaj francoščine. To in nekaj breknjanja na glasoviru, vse to je bila njih omika. Menzel sklene in ustanovi v Trstu dekliško šolo po izgledu drugih večih mest.

Pred koncem tega spisa še nekaj. Iz obilice M. del sem le prav malo našel, kajti Ljubeznjivi čitatelj je pa že iz tega razvidel, kako marljiv je bil ta pisatelj.

oziroma občinskim zastopom nasvetujemo, naj počaka s poklicanjem Beraza do onega časa, ko se bo pokazal rezultat v Gorici; saj to je reč 4 mesecev in boljše je čakati na dobre dokaze, ki jih bomo imeli na domači zemlji. Mi bomo v svojem času o tej zadevi prav gotovo vse natančno poročali, ker smo v vseh teh zadevah direktno pooblašeni. Naj še dostavimo, da je Beraz učenec imenitnega francoskega najditelja studencev abé Richard-a, ki je se svojo vednostjo o svojem času po celem svetu slovel in svoje čudeže delal po celem svetu.

**Iz Volč 27. januarja 1877.** Čast, komur čast, stara a znana prislovica, dala je povod mojemu današnjemu dopisu, katerega prosim, da ga g. vrednik blagovoljno sprejmete v predale Vašega cenjenega lista. Dne 21. t. m. ostane nam Volčanom v neizbrisljivem spominu, kajti obhajali smo blagoslovljenje novih cerkvenih postav (križevave poti) kakor tudi nove podobe sv. Leonarda v naši župnijski cerkvi. Novi kinč cerkve, podobno župnijskega patrona, ko tudi nove cerkvene postaje napravil nam je v občno zadovoljnost g. J. Taučar, podobar i slikar v Idriji na Kranjskem. Gledé zelo zmerne cene, ko tudi izvrstnega dela izrekamo g. mojstru našo toplo zahvalo.

Po našem menjenju storé največji pregreške cerkvena predstojništva i tudi drugi v tem, da kako delo izroče mesto mojstru pa mojstroskazu. Slava osobito našemu mnogozasluznemu č. g. Josipu Golju, kateri je delo izročil pravemu mojstru. Tudi naša upolna mladina dobila je o tej priložnosti krásno podobo sv. Alojzi-ja, ktera kinča stranski altar. Hvala našemu vrlemu č. g. kaplanu Drag. Kumarju, kajti po njegovem prizadevanju omislilo se je tudi to podobo. V ta namen je on daroval znatno svoto. Bog nam ohrani take dušne pastirje v naš blagor še mnogaja leta! Konečno priporočujemo slovenskega izvrstnega mojstra vsem cerkvenim predstojništvom z besedami, ktere je izustil č. o. Evstahij predstojnik samostana na Kostanjevici pri Gorici v tej priliki: Mojstra, ki je stacijone podobe sv. Leonarda i sv. Alojzija naslikal, ne bom hvalil, ker delo ga samo zadostno hvali.

**Iz doljenega Krasa, 23. jan. (Izv. dop.)** — (Občinski pašniki, — poti in ceste, — kraški fantje.) — Žalostno je gledati kraške pustine, na kterih je malo več zemlje, kjer se vsaki dan več kamenja očitno prikazuje; kjer razun kake robide malo kaj ali pa nič ne raste, le revna trava, hrana drobnici, poganja počasno iz mej kamenja. Take pustine vidimo posebno v onih občinah, kder niso še razdeljeni občinski pašniki, to je posebno na doljenem Krasu, in sicer v Opačjem selu, na Verhu in še v drugih vaseh. Poglejte prebivalci Kostanjevice in drugi, kateri imajo mnogo, mnogo več dervi, nego pred šestimi leti. Ko se namreč občinski pašniki razdelé, udobi vsak svoj košček; tega marljivo obdeluje, pobere kamenje, ga spravi v majhne kupčke, zasadi drevje itd. Tako bode mogoče ves pusti Kras spremeniti v krasen Kras, da bode tudi vreden svojega imena. O občinskih pašnikih

stojnost se slovnicu pristuje; ta, katera jej gre, pa nič več ne. Še le en del slovnice, sintaksa, bi bila menda večega pozora vredna; ker v njej se vezeta nekako duh in oblika. Žalibog da še take nimamo kakor Srbi. (Glej: Srbska sintaksa od preučnega Dančiča. To je veliko, sistematično, z neštevilnimi izgledi okinčano delo). Gojimo slovico na živem, kjer je treba; gledé zloga pa ne prizanašajmo trudu. (Stylus optimus est et praestantissimus dicendi effector, atque magister. De Orat. II).

In vendar se je nek visokonemšk časopis na Dunaji polotil nečastno M. obširne tragedije. Tu ni mesto za kritiko; vendar smem po lastnem prepričanju reči, da je to bila hudobna pristranost povsod s prvaškim zvoncec se oglaševajočih listov. Taki v večih mestih izhajajoči časniki, čeravno se zmirom ponajajo n. pr. z „Gleiches Recht für Alle“ ali z enacimi, v resnici lepimi, z obzirom pa na dotično ravnanje smešnimi gesli, kakor da bi bili nekako vzeli pionirstvo vseh umetelnostij in znanstev v najem; ravno taki se kažejo večkrat mislecu v vsej svojej revnej nagoti, delajo vsej logiki in tankemu okusu v kljub; ter se kretajo čudno, nemogoči popolnem pahnuti iz sebe skrata ostudnega egoizma. Kaj mora pri ti hočejo reči, iz Nazareta! Imajoči zmirom prapor svobode in napredka v roci ter usté se, da jim jezik oteka brez preneha s pravicami, katere hočejo vsem brez razločka privoščiti, ne morejo vendar skriti na sebi Mefistovelovega kopita, kakor oni v Chamissonovej pesni ni mogli se znebiti prekleščene kite. „Der Zopf, der hängt annoch hinten!“ Dovoljeno bodi izreči, da bi bilo presmešno misliti, da se rodé talenti samo v glavnih mestih, ali da se umotvorí z vspehom izdelujejo samo v senci mogočnejšev; tudi bi bila vsa nemška literatura preubožna, ko bi se bilo umotvarjalo edino le na „Weimarskem Musenhofu.“ Takim ni lakra nič, domovinski list vse, in istino dobro vedočim ter pravico, a le z nevoljo jo čutečim, nagaja jim nemirni zavid, da ne priznavajo ničesa, kar ni na

Jaz za-se obžalujem samo to, da ni vse svoje delavnosti obrnil na prid češke literature; kajti prepričal sem se, da njegove pesni v materinem jeziku so še bolj spontanne ko druge. Iz njih diha namreč neka samoobsebnost, da se človeku pri njih milo dela, in solzica kamiti mora. Kar se tiče jezikov, v katerih je pisal, ni imel samo jeziškega občutja, ki zadeva po sreči; gledé njih je imel popolno zavednost, filologično gotovost, zraven neposrednjega tudi posrednjega, učeno to je iz posebnega truda izvirajoče znanje. Pač res, brez marljivosti ni pričakovati sadu! Toda še drugo uprašanje. Ker je bil Menzel mej časom svojega posebnega pisateljskega delovanja profesor, po zmislu tedanjih in morda tudi sedanjih časov ni ušel sumničenju, da ni za bolj resna javna opravila. Göthe . kakor znano, je očital Uhlandu, da se mu kot pesniku ne pristuje delavnost v deželnih zborih. Göthe je pa gotovo pozabil ministra, ki je tudi javen činovnik. Če je tu kaj resničnega, spada gotovo med iznimke. Tako vemo od Sallustija, kaj ga je med drugim zadrževalo od javnega činjenja Quinet. pravi: „Neque illa Sallustiana brevitatis, qua nihil... apud aures eruditae potest esse perfectius... captanda nobis est.“ (sc. apud occupatum variis cogitationibus judicem etc.) Res je morda, da k pravemu pisateljstvu poklican mož ima na sebi kaj posebnega. Toda kdo zamore z boljim pridom pisateljstvu, ko oni, ki se zmirom peča s takimi in enacimi reči? Če imamo nekje lorde kot prve pisatelje, gotovo bi jih pri nas in pri naših severnih sosedih v zdatnem številu in intenzivnosti zastoj čakali. Vendar k javnim opravilom! Dante je bil diplomat, politikar itd., Aristo Uhland, Göthe itd. vsi so bili javni funkcionerji.

Ker je M. svoje proste ure uporabil za izjavo svojih mislij in občutov, zato ni zanemarjal svojih dolžnostij, kakor dobro znano. Zanemarjanja pa tudi ni treba moči, kakor njemu, ki je bil obdarjen s tolikimi znanostimi in s takim taktom.

Po tolikem delovanju in po bridkih skušnjah, o-

zadosta danes, le to svetujem onim občinam, ktere nijnajo še razdeljenih pašnikov, naj se potrudijo in podvzajo, da jih hitro razdelé, da se ne bodo kesali v prihodnjosti.

Poti in ceste so gotovo vsaki občini glavni faktor; da so dolnji Kraševci malo podpirani od deželnega zbora v tem obziru, nij dvomiti. Po dolenjem Krasu peljejo le komunalne ceste; te se razdelé mej občinarje vsake vasi, da jih popravljajo; kako jih popravljajo, naj povem le-to: Ubogi jih ne morejo, bogati jih nočejo, Kostanjevica se posebno v zadnjem odlikuje. Ceste in poti bi morali vsi vaščani skupno popravljati, potem bode mogoče tudi po Krasu dobre komunalne ceste imeti. Opačjeselskim občinarjem vendar sliši največa hvala, da izmej vseh vasi najboljše skerbe za poti, akoravno imajo največi klanec, da ga popravljajo.

Nekaj naj omenim, kar mi pri kraških mladeničih čisto nič ne dopada. Mladeniči ene vasi tirjajo od vsacega mladeniča druge vasi, ako pride v vas k kalcemu dekletu, da jim plača mnogo pijače, in ako noče, ker navadno ne vé, če bode ono dekle za ženo udobil, ga čakajo na poti ter ga kamnjajo in večkrat nevarno potolčejo. Kraška županstva skerbite, da se ne bodo godile več take razuzdanosti v prihodnje.

Kraševci.

**Iz Kanala, 30.** (Izv. dop.). — Dovolite mi g. urednik popraviti zadnji dopis iz Kanala z nekolikimi besedicami. Oni fantje namreč, kateri so popevali po Kanalu italijansko, niso tako popačeni Slovenci, kakor je mislil dopisnik, ampak iskreni narodnjaki so in tudi ostanejo, a le naključje je, da so jolilajfali in, da odkrito povem, bili so le zapeljani po nekem sedaj tukaj se nahajajočem prijatelju Jakopu, kateri nij iz Kanala. Ta je bil njih vodja in peli so italijanske pesmi. Treba je res ogibati se takih prijateljev, kateri nam skušajo le tujščino vsejati, kar pa ravno nij lepo v slovenskem Kanalu in čemur se drugi slovenski fantje le smejejo javno in na tihem. Postite take prijatelje, naj gredo sami po svojem potu in naj sami pojejo svoji moretini, saj v Kanalu tako nij moretin, razun onih dveh, kateri ste prišli pred enim letom v naš Kanal in uže zahtevati od nas občinarjev, da bi jih po gosposko redili in oblačili. Ptujci v Kanalu, kadar jim nekoliko perja doraste, postanejo tako ošabni in derzni, da bi nas kar iz Kanala zagnali, iz naše domačije.

Kar se nespametnega godi v Kanalu, tega so sami ptujci krivi. Mislilo bi se tudi lahko, da mi Kanalci uže tudi bankovce ponarejamo, kajti pred nekolikimi dnevi prinesli ste dve ženski vsaka po jeden ponarejen goldinar k sodniji, katere ste prijeli kot plačilo od nekega nepoznanega potepuha. Sodnija je tudi uže vse potreb e korake storila, da zasači one sleparje in nadejati se je, da jim pride kmalo na sled. Varujte se torej vsi taci sleparjev, oglejte si preje dvakrat, trikrat papirnati denar, predno ga shranite, da ne boste tako osleparjeni, kakor one dve ženi. Če vam pa pride tak slepar pod roke, ovadite ga hitro bližnjim ali sodniji, da se ga vtakne v kajho.

sobito v poslednjem času, pouzročenih mu po njega zelo nevrednej osebi, sklne Vaclav Josip Menzel v Trstu l. 1868 in sicer 28. nov. svoje življenje\*).

In tak, o senca nam tako priljubljenega profesorja in vodje, odkritosrčnega prijatelja, nositelja prave omike, neomahljivega državljanja, skrbljivega očeta in pisatelja — čestitljiva senca, ki se mi pozdevaš, da me sedaj pri spisovanji teh slabih vstic obdajaš in krepíš, na slovo ter vzemi živo čuteno zagotovilo, da ne pozabino nikdar moža, ki nas je gojil in ljubil, bistril in mikal! Pokoj Ti!

Menzel sklenil je tragično tek svojih dnij! . .

Solze prvokrat tecite!  
Tiha žalost tiska me;  
Sreče te neblagovite  
Groza muči mi srce.  
Doživeti tega nisem menil,  
Sreči upati je zlo:  
Stanovitnišo sem cenil,  
Oj sprevratek ljut je to!  
Pač da v vek še splela venca  
Krog človeške glave ni;  
Vse, vse zibne kakor senca,  
Dol v molčeci grob drvi!

## Ptice.

v slovenskih narodnih pesnih.

(Nadalje)

V drugi pesni se poje, da prileti iz nemškega grada ptica v beli Varožlin. Tukaj sede na lepi, beli

\*/ Menzelna zrujanja prikazen je bila prijetna. Čeravno je bil melanholičnega temperamenta, plaval je vendar na njegovem obličju izraz nemotenega pokoja, kakor takemu, ki napaja v fil. knjigah več ko mrtvo črko in v naravi sluti in občutuje mogočnejše hčere mogočnejšega očeta. Pis.

Še eno imam na sreci, katero moram povedati našim domačim fantom. V naši cerkvi ruvajo in suvajo se naši fantje tako, kakor bi bili živina in bi ne bili v veži božji. Preje ali sleje godi se lahko, da komu rebra polomijo ali da se jeden iz ganka dol zverne v cerkev ter si samemu sebi roke in noge polomi in še koga spodej usmerti. Taki cerkveni rovarji so doma iz bližnjih vasi in mej njimi se odlikujejo posebno Verhovci, o čemer sem se z lastnimi očmi pričel. Ali bi ne bilo bolje, da bi se taki ljudje raje zbirali ob praznicah v hlevih mesto v vežah božjih?

**Iz slovenskega Štajerja** dne 28. jan. (Izv. dop.). (Posip pri Zidanem mostu.) Potujoč iz Ljubljane v Celje pelja popotnika železna cesta vedno tik reke Save do Zidanega mosta (Steinbrück). Od Zidanega mosta gre jedna železna proga dalje, tudi vedno tik Save, katera dela mejo mej Štajersko in Kranjsko, na Hrvacko; druga proga pa pelja dalje na Štajersko. — Pri Zidanem mostu, na Kranjsko-Štajerske meji, sprejema Sava reko Savinjo, katera preteka savinjsko dolino. Od Železnega mosta naprej proti Celju pelja železnica skozi čudna sotišja (Engpässe). — Na obeh straneh teh sotišij mole kviško v zrak strašanske gore. Tik proge pa teče Savinja. — Dne 16. t. m. se je pa mej Zidanim mostom in Rimskimi toplicami (Römerbad) zgodila strašanska — katastrofa. — Zemlja se je namreč iz gore usula na železnično progo, zajezila je tudi reko Savinjo tako, da nij 14 ur naprej plavala. Zasip je nesel tri hiše seboj, ter jih čisto zokopal. Šestnajst oseb je zakopanih bilo; samo tri so rešili. In to se je godilo v noči od 15. na 16. t. m., ko so ljudje najslajše sanjali. — Res, da nesreča nikdar ne praznuje. Mislite si zasip, kateri meri dva milijona kubikmetrov. Ali nij to strašansko? In gotovo bi bila tej katastrofi sledila druga, ako ne bil železnični čuvaj Vencelj Reisel, kateri je pri 11 uri v noči stal pri Rimskih toplicah na straži, kjer je pričakoval bližajočega tovrnega vlaka (Lastenzug), kateri je imel iz Zidanega mosta priti. Slišal je namreč v temnej zimske noči neko tulenje in ropotanje; takoj je vedel, da je hrib počel se gibati. — Vendar Reisel nij bežal, ampak ostal je, svoji službi zvest, na mestu, — akopram nij bil gotov, da ga tudi njega ne zadene nemila — osoda. — Kaj mu je bilo sedaj storiti, ker je vedel, da se vlak bliža, da bi ga rešil strašanske nevarnosti? Dal je sinu svetilnico in poslal ga je na postajo Römerbad, da bi tam naznanil katastrofo, kajti ob pol jedni poplunoči dojde poštni vlak iz Dunaja v Römerbad, in da bi tudi ta vlak opozoril na nevarnost. On je pa vzel rudečo svetilnico, katera znači vlaku protečo nevarnost. Vedno svetilnico kviško držel mahal jo je brzega koraka naprej, da bi čez zasip došel v Steinbrück. Ukljub strašanske trudapolne poti je vendar srečno prekorčil dve sto metrov zasuto železnično progo in došel v Steinbrück, ter naznanil katastrofo in drugo bližnjo nevarnost, ako bi vlak naprej dirjal. V Steinbrücku nijso o tem še nič vedeli. Vlak je tedaj tam obstal in le Reiselu se ima zahvaliti, da se je druga katastrofa odstranila. Reisel je možiček sivih

hram, v katerem prebiva mlad kapitan. Ptica ga naprosi, naj ji hitro odgovori, hoče li Mostarovo hčer za ženo. On pa pravi:

„Da bi jo mislil vzeti  
Vže davno bi jo dobil!“

Enako odgovarja mlad voznik, h kateremu pošlje turškega stotnika hči ptico, hoteč za trdno zvedeti, bode li jo vzela. A mladi vozniki buhté je njene nekdajnje ljubezni uže pozabil in je noče, ker se bode v svoji prevzetnosti ženil z — grofovo hčerjo.

Te, dve zadnji, ki ste le male pesniške vrednosti, nam kažejo, kako kosmato vest imajo ljudje, ki so ju k nam zanesli iz nemških dežel — vozniki — ti revni kulturonošci! Tem se nič ne zdi, neizkušene mu dekletu nalagati vse, kar morejo, pohujšati je, zapeljati je, in mu obljubovati zakon tako, da čaka in čaka, dokler ne postane „zarja — vela“ devica, globoko doli v srpani!! In kaj postanejo pozneje ta prevarjena dekleta? Ona kuga domačega življenja, kateri je vse zoperno! One postanejo iz nekdanj morda lepih deklet, v katere so vili strup ti kulturonošci, sitne stare device, trcijalke! O ti vozniki! Koliko so uže škodovali etičnemu življu našega naroda, koliko naši narodni poeziji! Kajti ravno oni so k nam zanesli one „stirivrstične“, katere dandanes beró poželjivo dekleta in fantje, in katere so vendar strup vse poezije, strup zdravega vkusa, katere skoro niso drugega, nego pohujšljive!

No, tudi tukaj so izjeme; da, v nekterih domačih „stirivrstičnih“ nahajamo prav dobre satire in zdrav humor, — pa samo v nekterih!

Naše narodne pesni nam večkrat kažejo, kako enaki pokvarjeni ljudje, kakor so ti vozniki, o katerih smo sedaj govorili, hote npravna dekleta zapeljevati s tem, da

Jim beli grad obetajo,  
Pa črne koč nimajo.

To razvidimo iz pesni „Svaritev“, iz katere smo vzeli navedena verza. Maloktera pesen se je tako

las in zasluži temveč velikega darila. — Vodstvo južne železnice je tudi hrabramu možu podarilo lepo remuneracijo in dobil je tudi zaslužno pohvalo.

Takoj po tej katastrofi je došlo od vseh krajev k posipu čez 300 vojakov — pionirjev, kateri so v družbi z drugimi delavci noč in dan kopali. Prišel je tudi politični komisar g. Kankovsky iz Celja in drugi gospodi. Adjunkt g. Bittner se je posebno odlikoval; dva dnij nij spal in bil neprenehama pri delavcih. Ukljub velikej ereržiji je bila Savinja, kakor sem omenil, celih 14 ur zaperta in je strahovito narasla, tako, da je iz Metikejeve oljne fabrike odnesla 1000 centov olja, katero so ženske potem s korci po Savinji ob bregu lovile. V raznih stanovanjih — celo v prvem nadstropji — je plavalo pohištvo (mebli) in bližnji most je pak Savinja odnesla.

Drugi dan po katastrofi sta prišla tudi c. namestnik Kubeck in general Kuhn s štabom na mesto. Bati se je še vedno drugega plaza; radi tega so noč in dan straže izpostavljene, da čuvajo. Dne 25. t. m. je bil uže zopet ves promet odprt.

A. L. Možirski.

## Politični pregled.

Pisali smo zadnjič, da so bili naši ministri zopet v Pešti na dogovarjanjih zaradi ponovljenja nagodbe. Poroča se, da se nij doseglo nikakega porazumljenja. Čas urno mine in dobra mora biti še vedno stara pogodba. Saj bi tudi sploh nagodbe ne bilo potreba, ker ona deržavi toliko časa ne boče koristila, dokler se ne pomirijo tudi drugi narodi Avstrije. V slogi je moč, pravi star pregovor, a o tej nij v Avstriji niti sluha ne duha, dokler niso vsi narode avstrijski enakomerno zadovoljeni.

Našim čitateljem bodé še v spominu, da so bili tirolski poslanci (konservativci) zapustili v svojem zadnjem zasedanji deželno dvorano, vsled česar se nij moglo več zborovati. Ta teden bil je pa tirolski deželni zbor razpuščen in veršile se boče nove volitve, pri katerih bodo gotovo zopet stari poslanci voljeni.

V dalmatinskem deželnem zboru so se še do danes veršile verifikacije volitev; zaveržena je bila z 22 glasovi proti 12 ona znanega Ljubisse, voljenega v kotorskem okraji, kateri je ob svojem času glasoval v deržavnem zboru za posilne volitve, kar mu je bajé mnogo materijalne koristi doneslo.

V našem deržavnem zboru vršila se je prešli teden debata o postavi proti umetnemu ponarejanju vin. Prijatelji naravnega vina in ob enem te postave spravljali so vse le mogoče

razširila, kakor ravno ta. Pojo jo naši slovenski dija-ci po mestnih ulicah, ko se pozno po noči iz tobacnega dima polnih pivnic s praznimi mošnjicami domov vračajo; pojo jo kmetski fantje zvečer pod vaško lip-o, da se razlega do konca vesi, kder lepo dekle posluša močne glasove in vriskajoče fante gledajo v temno noč; to pesen pojo slovenske rožice, ko se zvečer vračajo s polja; to pesen pojo pastirji, ki na paši skačejo in ukajo in burke uganjajo. Pa je tudi res vredna, da se tako prepeva. Ona je popolnoma naša narodna last; uže prva strofa nam kaže, kako krepko in srečno je zabrenkal naš narodni lirski na svoje strune, da bolj narodno ni mogel, pojoč:

Stoji, stoji tam lipica,  
Pod lipo hladna senčica,  
In v senci miza kamnata  
Na štiri ogle rezana.

In okoli mize kamnate sede fantje in dekleta. Prvi sladko govore k deklicam, obetujoč jim zakon in — beli grad in bog ve, kaj še. Toda tu preide dekleta pred prenačljenjem svarit, drobna ptica in razodene fantovske slabe naklepe. Fantje se ji sicer grozé, da ji pisano perje populijo, ako jo vjemó, pa ptica se nič ne boji, nego pogumno odgovarja: Ce perje mi populite, In tanikaj bom prepevala, Življenja mi ne vzamete; Bom v zelen travnik gledala; Mi péjice spet zrastle bo, Zibale boste sinčke V zeleno poletim goro. Neporočene matere!

Ker so ptice naše dobrotnice, hoče narodna pesen njihovo slavo povzdigniti, da je narodi, še celo za čistilce npravnega življenja, da svate, kakor krilatci božji, ljudi pred grehom. I prelepa, vzvišena ideja! i narodni duh, ki veje v ti pesni, i izvrstna oblika, ki je v naših narodnih pesnih sploh redka, da je ta pesen ena naših najlepših in najboljših narodnih.

(Daje.)

razloge na dan, da bi se občna škodljivost ponarejanja vin dokazala in postava sprejela, s katero se je mislilo tem sleparijam konec storiti, a vse je bilo zastoj, kajti postava je bila na željo ministra za poljedelstvo, Mannsfelda, zaveržena. Tedaj bomo tudi še za naprej morali kupovati ponarejena vina, katerega se je uže do sedaj vsako leto do enega milijona veder napravljal.

Orientalno vprašanje je bilo po nemških časopisih izginilo uže, a le za par dni, iz dnevnega reda. Nemški kričači trobili so v svet, da je Rusija popolnem zapustila Serbijo ter da je vsled tega Milan, serbski knez, odgovoril turškemu velikemu vozirju, Midat paši, da je pripravljen s Turčijo mir skleniti. Vsled tega pričeli so se tudi uže dogovori mej Serbijo in Turčijo po njihovih diplomatičnih zastopnikih na Dunaji, namreč mej Aleko pašo in Zukičem. Javlja se tudi ob enem, da privoščiti Turčija Serbiji status quo, da jej celo prepusti Mali Zvornik in jej odpusti ves dolg, katerega ima Serbija še plačati Turčiji. Nemško časopisje se je v najboljšem veselju zibalo vsled tega, ko mu pride berzovjavna vest, da je Rusija oficijelno svetovala ali zavkazala, naj skuša Serbija mir skleniti; ob enem pa se dostavlja, da se vendar še brez prenehanja Serbija na boj pripravlja. Tudi mej Turčijo in Černogoro sklene se mir, pravijo nemški listi, čeravno pojde to težeje, kakor mej Serbijo in Turčijo, ker zmagonosna Černogora tirja svoje poveksanje za več nego kolikor jo je do sedaj bilo. Na podlagi vseh teh istinitostij mislilo se je, da je orienttalno vprašanje uže rešeno ter tudi rusko-turški boj zaprečen, a belgijski časnik „Nord“, kateri je bajé organ ruskega kancelarja Gorčakova, pravi, da serbsko-černogorsko-turški boj je bil le malo pomenljiv intermezo, ter da je stvar zopet taka, kakoršna je bila pred začetkom vojno, katera tedaj nij kljubu konferencije in raznih diplomatičnih dogovarjanj niti za jeden las drugača postala. Torej Rusija ostane gledé orientelnega vprašanja terdno na svojem starem stališči, ona hoče materijalnih garancij za uvedenje onih reform, katere je konferencija v Štambulju tirjala od Turčije, ako ne bode postopala na svojo roko, kakor je car ruski obljubil v Moskvi. V tem nas mora potrjevati zopetno poročilo, da bode Rusija mobilizirala še 8 vojnih korov, tako da bo imela vseh vojakov na nogah nad pol milijonom. Tako stvari stojé istinito in nemški listi se upajo proglašati, da je balkanskega vprašanja konec? Rusiji mora res mar biti, da se boj zavleče še do pomladi in v to ne more si družega boljšega želeti, nego da ste obvarovani Serbija in Černogora do onega časa vsake turške nevarnosti, saj se pogajanja še desetkrat lahko ponové in zopet razbijejo. S pomladjo prične se pa gotovo rusko-turški boj in če bode sila, zagrabijo vsi balkanski Slovani zopet orožje proti ljutemu turškemu sovragu.

Naši avstrijski Nemci in poleg njih tudi drugi svobodnjaci, uže od nekdanjajeni pometati pred tujim pragom mesto pred lastnim, kateri o vsakem le nekoliko znamenitem dogodku pišejo dolge članke, ne smatrajo zarés svobodnjaški čin absolutistične Rusije, po katerem se uvede na ruskem Poljskem poljski jezik v šolo in urad, tolike vrednosti, da bi ga bolj obširno registrirali. Rusijo, absolutistično Rusijo, vodijo bolj svobodna načela, nego naše gospodujoče Avstrijce. Kedo bi si bil kaj takega mislil in ali bodo Ruse naši in drugi Nemci in Madjari posnemali?

## Razne vesti.

**Dr. Clemens Seshun**, dvorni in sodnijski advokat, otvoril je svojo pisarnico na Dunaji I. Habsburgergasse 10.

**Ubijalec svoje lastne matere** na velikem Dunaji, po imenu Höckler, o kojem smo poročali uže prešlo leto, bil je ta teden od dunajskih porotnikov jednoglasno krivega spoznan zavratnega umora in ro-

pa ter na smert na večalih obsojen. Iz obravnave naj povemo sledeči pomnjev dogodek. Predsednik povpraša ga, ali ni mislil samega sebe usmrtiti se; on odgovori, da je pač mislil na smrt, a da to lahko tudi sodnija opravi. Ta človek je bil torej prelen obsiti se.

**Iz Črnega verha** poleg Idrije se nam piše, da je po dolgem deževnem vremenu zopet enkrat soluce prisijalo ter da so nastopili hladni dnevi. A to niso vse naše nadloge, ampak imamo tudi še druge in te nam je prouzročila slaba letina; krompirja je bilo malo, da še semena nij, repo in zelje pokončale so gosenice, krme za živino je prav malo, otave nij bilo nič. Vidite torej, da nam bo težko preživeti do prihodnje letine, kako pa poplačamo še-le davke, kateri le še vedno bolj rastejo, mesto da bi se zniževali? Godilo se nam bode kakor na Kanalskem, da nam bodo iz hlevov izganjali jedine kravice, katere še kmeta redé, ter jih bodo po prav nizki ceni licitirando prodajali. Kaj je mar komu kmeška reva in težava, da je le davkarija dobila svoj delež.

**Kobariška čitalnica** napravi 4. februarja t. l. besedo s plesom in se sledečim programom. 1. pl Zajc — Djačka pjesma. 2. Govor 3. Lisinski — Gradič bjeli. 4. Deklamacija. 5. Abt — Plesalna. 6. Šaljiv govor. 7. Wendler — Večerna. 8. Svoje glavneži — vesela igra v enem dejanji. 9. Mihova ženitev. Vstopnina k besedi 20 kr. Čisti dohodki so namenjeni tukajšnji ljudski šoli, zbog tega se radodarnosti ne stavijo meje. K tej besedi uljudno vabi vse občinstvo čitalnični odbor.

**Vabilo**, k besedi, katero napravi kanalska čitalnica dne 4. februarja v g. Segalovej dvorani. Program: 1. „Slava Slovincem“, zbor. Ant. Hajdrih. 2. Brati ne zna. Burka v enem dejanji. 3. „V tihi noči“ čveterospv. Ant. Hajdrih. 4. Ded in babica. Deklamacija. 5. „Roženkraut, nagelj in rožmarin“. Povezal in g. Franju Ferfili poklonil J. K. 6. Mulec. Veselo, igra v enem dejanji. 7. Cavatina iz opere „Attila“ kvintet. Pol besedi ples, pri katerem svira vojaški kvitet 22. pešpolka. Vstopnina k besedi: 20 kr. k plesu posebej. Začetek točno ob 6½ zvečer.

**Vabilo k besedi**, katero napravi Rojanska Čitalnica dne 4. februarja 1877. Začetek o 6½ uri zvečer. Spored: 1. Petje. 2. Tombola. 3. Ples.

**Vabilo**. V Sežanski Čitalnici bode dne 4. februarja 1877. veselica z deklamacijo, petjem, gasbo, plesom in igro: Oče in Sin. Začetek ob 7½ uri zvečer. Vstopnina 50 kr. za osebo.

**Vabilo k plesni veselici**, katero napravi Solkanska čitalnica v nedeljo 4. februarja t. l. v dvorani g. Rupnikove palače. Ples se prične točno ob 6. uri zvečer, ob 9 uri preneha in bo domača zabava s petjem, godbo in govori; potem zopet ples. Vhod je dovoljen samo povablencem in je brezplačen, gospodje, kateri se deleže plesa, plačajo po 1. gl.

Udje slov. društev smejo se deležiti te zabave tudi brez vabilnega lista.

**Madjarske študentovske deputacije** še sedaj nij iz Carigrada. Bili so pač uže na potu domov in sicer so jo bili krenili po črnem morji na Varno, a Aeolus komaj zapazi, da se bližajo Varni, pošlje jim tako nemaren veter, kateri jih je zopet zagnal v Carigrad. Najboljši bi pač bilo, da bi ti čestitelji turške kulture v Carigradu ostali. Dostavimo naj še temu, da so jih rumunski študentje vsak dan pričakovali ob bregu, da bi jim napravili enak sprejem, kakor Teržacani.

**V gradiški jetnišnici** je pomilostil naš svitli cesar dne 27. jan. t. l. dvauajst spokorjenih grešnikov.

**Matica slovenska v Ljubljani**. Dne 24. januarja bil je občni slov. Matice v Ljubljani. Narodova stranka nij postavila letos svojih lastnih kandidatov iz razlogov, katere mora vsak pravi rodoľub po polnem odobravati. Voljeni so bili kandidati, katere so bile Novice proglasile, razun prof. Šukljeja, mesto katerega je bil voljen znani g. Kljua, bivši mestni kaplan v Ljubljani. Narodova stranka udeležila se je pač občnega zbora in zborovanje je bilo precej burno, kajti poleg g. Jurčiča, kateri je opravičeno bičal malomarnost, gospodarsko in drugo, maticnega odbora, oglasil se je tudi prof. Šuklje, kateri je z daljšim govorom vzburl nikakega napredka terpeče duhove. Kritikoval je bistroumno po Matici izdane noveje proizvode in izrazil je željo, da bi obe slovenski stranki združeni delali v Matici. Posebno je poudarjal, da bi morala Matica izdajati znanstvene sestavke, oziraje se samo na njih znanstveno vrednost in ne na stališče pisateljevo, bodisi ono liberalno ali konservativno. Govor prof. Šukljeja prouzročil je mnogo govoričenja na konservativni strani, katero se pa nij sukalo okolo stvari, katero je zagovarjal prof. Šuklje, ampak okolo principov, o katerih nij bilo preje govora.

## Poslanica.

Gospod urednik!  
Dopis iz Kanala v zadnji številki „Soče“ je

one „narodnjake“, na katere omenjeni dopis meri, zelo uznemiril, kateri tudi večidel trdijo, da izvira iz mojega peresa.

Ker pa jim je moje opravičevanje le „bob ob steno“ in ker mi ni mogoče jih drugače prepričati, da jaz o dopisu nič ne vem, prisiljen sem Vas prositi, da bi blagovolili potrditi, da jaz nijsem pisatelj omenjenega dopisa.

Z odličnim štovanjem

Josip Hönig.

Kanal 30. januarja 1877

Uredništvo potrjuje, da nij g. Josip Hönig v nikakaki zvezi z omenjenim dopisom v zadnji številki „Soče.“

## Javna zahvala.

Vsem tistim, ki so našega ljubega sinka v jako mnogem številu k pogrebu spremili, se preserčno zahvaljuje zalujoča družina

Hmelak

V Lokavcu, 25. jan. 1877

## Razpis učiteljskih služeb.

Šolski okraj koperski razpiše se slov. učnim jezikom službo II. verste v Pasjej vasi (Decani), III. verste pa v Ospi, Borštu, Riemanji, Klanci, Lonki (Lonche) in v Montu (Monte). 23. točka postave od 3. novembra 1874 določi v šolski občini II. verste 500 gl., v šol. obč. III. verste pa 400 gl. letne plače, tu in tam pravico do postavnih doklad §§. 27 in 28 — in stanovanja ali določene letne odškodnine § 29.

Ako so prosilci že v službi, naj dološljejo prošnje z dokumenti učiteljske sposobnosti in do tedanjega učiteljevanja po predpostavljanih šolskih oblastnijah naj dalje štiri tedne po prvem objavi, naravnost sem pa naj dološljejo oni, ki niso še učiteljevali.

Učitelji, ki ne skažo spričala učiteljske sposobnosti po postavi od 14. maja 1869, dobé 100 gl. manj.

C. k. okrajni šolski svet

Koper (Capodistria) 19. januarja 1877.

## Živinozdravnik

**JOŽEF KOMEL**, ki je v enaki lastnosti služil skoz 15 let pri vojakih, se je ustanovil v Gorici in se priporoča sl. občinstvu posebno pa slovenskim gospodarjem.

Stanuje v gledišni ulici št. 75, v Petrogalovi hiši (stara Bierhalle).

Št. 608.

C. S. D.

## Razpis učiteljskih služeb.

Razpisujejo se sledeče učiteljske službe:

1. v Materiji II. verstve, z letno plačo 500 oziroma 400 gl.
2. v Brezovici III. verste, plačo 400 oziroma 300 gl.
3. v Tatreh III. verste, z letno plačo 400 oziroma 300 gl.

in s pravico do poviševanja in do stanovanja v naravi ali dotične odškodnine po deželni postavi 3. novembra 1874 št. 30.

Prošnje s potrebnimi dokazi, zlasti spričali o sposobnosti za učiteljstvo, naj se od onih, ki uže služijo, po poti predposlavljenosti, sicer pa naravnost sem, naj dalje do 28. septembra t. l. predložijo.

C. K. OKRAJNI ŠOLSKI SVET.

Voloska 30. januarja 1877.